

TUTIN T. G. 1980. *Leersia* Swartz – W: T. G. TUTIN, V. H. HEYWOOD, N. A. BURGESS, D. M. MOORE, D. H. VALENTINE, S. M. WALTERS & D. A. WEBB (red.), *Flora Europaea*. 5. *Alismataceae* to *Orchidaceae* (*Monocotyledones*), s. 260. Cambridge Univ. Press, Cambridge.

ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. ss. 714. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

MRÓZ KRZYSZTOF, *ul. Kościuszki 24/6, PL-38-200 Jasło, Polska;*

DOMINIK WRÓBEL, *Zakład Systematyki Roślin Naczyniowych, Instytut Botaniki im. W. Szafera, Polska Akademia Nauk ul. Lubicz 46, PL-31-512 Kraków, Polska; e-mail: wrobdom@poczta.onet.pl*

Przyjęto do druku: 15.01.2003 r.

Nowe dla Pienin gatunki porostów. Cz. III.

Notatka stanowi kolejne uzupełnienie listy flory porostów Pienin (TOBOLEWSKI 1954, 1958, 1982; NOWAK 1961; NOWAK & TOBOLEWSKI 1975; KISZKA & SZELĄG 1992a, b; KISZKA 1997a, b, c, 2000a, b, 2001). Zawiera wyniki badań prowadzonych w latach 1999–2001 w obrębie pasa Pienin w granicach Polski. W zebranych materiale zielnikowym z Pienin Spiskich (Skalice Nowotarskie) i Małych Pienin stwierdzono 14 gatunków porostów nowych, dotychczas stąd nie podawanych. Część gatunków (*Bagliettoa baldensis*, *Caloplaca nubigena*, *Catapyrenium waltheri*, *Chromatochlamys muscorum*, *Hypoconomyce sorophora*, *Micarea misella*, *M. nitschkeana*, *Placynthium garovaglii* i *Vezdaea stipitata*) jest rzadka lub bardzo rzadka w Polsce. W zestawie gatunków podano też stanowiska trzech grzybów żyjących na porostach.

Materiał zielnikowy zebranych gatunków złożony jest w zielniku Zakładu Botaniki Akademii Pedagogicznej w Krakowie (KRAP-L).

Arthonia dispersa (Schrader) Nyl. – Kora młodych pni jesionu i jawora w rzadkim lesie. Małe Pieniny, rezerwat „Biała Woda” koło skałek Brysztan. Wys. 710 m n.p.m.

Bacidia subincompta (Nyl.) Arnold – Kora starej wierzb koło wodospadu potoku Białej Wody. Małe Pieniny, rezerwat „Biała Woda”. Wys. 655 m.

Bagliettoa baldensis (Massal.) Vězda – Pionowe ściany skały wapiennej w miejscach widnych. Małe Pieniny, rezerwat „Zaskalskie Bodnarówka”, Czerwona Skała. Wys. 650 m.

Caloplaca ammiospila (Wahlenb. in Ach.) Olivier – Obumarłe dareńki mchów i humus w szczelinach skał wapiennych w małych ilościach. Małe Pieniny, rezerwat „Biała Woda”, Smolegowa Skała. Wys. 700 m.

C. nubigena (Krempelh.) DT & Sarnth. – Pionowe ściany skał wapiennych w miejscach widnych. Małe Pieniny, rezerwat „Biała Woda”. Wys. 660 m.

Catapyrenium waltheri (Krempelh.) Koerber – Obumarłe darnie mchów w szczelinach skał wapiennych. Małe Pieniny, rezerwat „Biała Woda” na Smolegowej Skale. Wys. 690 m.

Chromatochlamys muscorum (Fr.) Mayrh. & Poelt – Obumarłe darnie mchów w szczelinach skał wapiennych w miejscach nasłonecznionych. Małe Pieniny, rezerwat „Biała Woda”, Smolegowa Skała. Wys. 690 m.

Hypocenomyce sorophora (Vainio) P. James & Poelt – Drewno kłody w miejscu widnym w rzadkim lesie. Małe Pieniny, rezerwat „Biała Woda” koło Skalek Brysztan. Wys. 760 m.

Lichenocodium erodens M. S. Christ. & Hawksw. – Plecha porostu *Lecanora conizaeoides* Nyl. in Crombie na korze świerka. Małe Pieniny, rezerwat „Biała Woda”, Brysztan. Wys. 760 m. (Grzyb naporostowy).

L. lecanorae (Jaap) Hawksw. – Warstwa rodzajna owocników u *Lecanora conizaeoides* Nyl. in Crombie na korze świerka. Małe Pieniny, rezerwat częściowy „Zaskalskie Bodnarówka”. Wys. 780 m. (Grzyb naporostowy).

Micarea misella (Nyl.) Hedl. – Drewno murszejącego pniaka w lesie. Pieniny Spiskie (Skalice Nowotarskie), na grani Barwinkowej Góry przy szlaku turystycznym. Wys. 700 m. (informacja ustna dra P. Czarnoty).

M. nitschkeana (Lahm. ex Rabenh.) Harm. – Kora świerka w miejscu widnym. Małe Pieniny, rezerwat częściowy „Zaskalskie Bodnarówka” koło Czerwonej Skały. Wys. 650 m.

Placynthium garovaglii (Massal.) Malme – Pionowe lub podwieszane ściany skał wapiennych. Małe Pieniny, rezerwat „Biała Woda”, Smolegowa Skała. Wys. 680 m.

Staurothele caesia (Arnold) Arnold – Półka na ścianie skały wapiennej w miejscu widnym. Małe Pieniny, rezerwat częściowy „Zaskalskie Bodnarówka”, Czerwona Skała. Wys. 650 m.

Trapelia obtegens (Th. Fr.) Hertel – Drobne kamienie piaskowcowe na polanie przy drodze nad potokiem Skalskim. Małe Pieniny, rezerwat częściowy „Zaskalskie Bodnarówka”. Wys. 670 m.

Tremella hypogymniae Diederich & M. S. Christ. – Łatki plechy porostu *Hypogymnia physodes* (L.) Nyl. na pniu świerka. Małe Pieniny, rezerwat częściowy „Zaskalskie Bodnarówka”. Wys. 770 m. (Grzyb naporostowy z podstawczaków).

Vezeada stipitata Poelt & Dobb. – Darnie mchów na głazach wapiennych nad potokiem. Małe Pieniny, rezerwat „Biała Woda”, Brysztan. Wys. 720 m.

Summary. New lichen species in the Pieniny Mts. Part III. The paper presents new records of lichens and lichenicolous fungi from the Pieniny Mts in the Polish Western Carpathians. Out of the given species, the ones such as *Bagliettoa baldensis*, *Caloplaca nubigena*, *Catapyrenium waltheri*, *Chromatochlamys muscorum*, *Hypocenomyce sorophora*, *Micarea misella*, *M. nitschkeana*, *Placynthium garovaglii* i *Vezeada stipitata* are very rare in Poland. *Lichenocodium erodens*, *L. lecanorae*, *Tremella hypogymniae* are parasites living on the thalli of the lichens.

LITERATURA

- KISZKA J. 1997a. Porosty (*Lichenes*) dna i otoczenia zbiorników retencyjnych w dolinie Dunajca w Pieninach. – *Fragm. Flor. Geobot. Ser. Polonica* **4**: 253–323.
- KISZKA J. 1997b. Nowe dla Pienin gatunki porostów. Cz. I. – *Fragm. Flor. Geobot. Ser. Polonica* **4**: 325–328.
- KISZKA J. 1997c. Porosty (*Lichenes*) prawnie chronione w otulinie zbiorników retencyjnych na Dunajcu koło Czorsztyna (Podhale, Pieniny). – *Ochr. Przyr.* **54**: 111–118.
- KISZKA J. 2000a. Porosty (*Lichenes*). – W: J. RAZOWSKI (red.), *Flora i fauna Pienin*. Monogr. Pienińskie **1**: 55–66. Pieniński Park Narodowy Krościenko nad Dunajcem.
- KISZKA J. 2000b. Nowe dla Pienin gatunki porostów. Cz. II. – *Fragm. Flor. Geobot. Ser. Polonica* **7**: 277–279.
- KISZKA J. 2001. Porosty (*Lichenes*) rezerwatu przyrody „Przełom Białki pod Krempachami” na Podhalu (Karpaty Zachodnie). – *Chrońmy Przyr. Ojcz.* **57**(3): 11–31.
- KISZKA J. & SZELĄG Z. 1992a. Nowe dla Pienin gatunki porostów. – *Fragm. Flor. Geobot.* **37**(2): 597–600.

- KISZKA J. & SZELAĞ Z. 1992b. Porosty (*Lichenes*) polan Pienińskiego Parku Narodowego – zagrożenie i ochrona. – *Pieniny – Przyroda i Człowiek* 2: 55–63.
- NOWAK J. 1961. Porosty Wyżyny (Jury) Krakowsko-Częstochowskiej. – *Monogr. Bot.* 11(3): 1–128.
- NOWAK J. & TOBOLEWSKI Z. 1975. Porosty polskie. ss. 1177. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa – Kraków.
- TOBOLEWSKI Z. 1954. Z badań nad florą porostów Pienin. – *Fragm. Flor. Geobot.* 1(2): 1–13.
- TOBOLEWSKI Z. 1958. Porosty Pienin. – *Pr. Komis. Biol. Pozn. Tow. Przyj. Nauk. Wydz. Mat.-Przyr.* 17: 1–124.
- TOBOLEWSKI Z. 1982. Porosty. – W: K. ZARZYCKI (red.), *Przyroda Pienin w obliczu zmian*, ss. 173–188. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa – Kraków.

JÓZEF KISZKA, *Akademia Pedagogiczna, Instytut Biologii, Podbrzezie 3, PL-31-054 Kraków, Polska*

Przyjęto do druku: 17.06.2002 r.

Nowe stanowisko *Geastrum melanocephalum* (Fungi, Lycoperdales, Geastraceae) na Pomorzu

Gwiazdosz czarnogłowy *Geastrum melanocephalum* (Czern.) Staněk [= *Trichaster melanocephalum* Czern.] jest jednym z bardzo rzadkich w Polsce gatunków grzybów, umieszczonym na „czerwonej liście grzybów” – kategoria wymierające (E) (WOJEWODA & ŁAWRYNOWICZ 1992). W Europie występuje niezbyt często, znany jest m.in.: z Austrii, Belgii, Czech, Danii, Niemiec, Rumunii, Rosji, Słowacji, Szwajcarii, Szwecji, Ukrainy i Węgier (PILÁT 1958; JÜLICH 1984; SUNHEDE 1989 (1990); KRIEGLSTEINER 1991). Według CELIŃSKIEGO i FILIPKA (1958) gatunek ten należy do elementu geograficznego kontynentalnego, z głównym ośrodkiem występowania w krainie pontyjsko-pannońskiej.

W Polsce *Geastrum melanocephalum* notowany był do tej pory na dwunastu stanowiskach, w tym tylko na trzech na Pomorzu (CELIŃSKI & FILIPEK 1958; RUDNICKA-JEZIERSKA 1991; BUJAKIEWICZ 1997; LISIEWSKA 1997). Mapę rozmieszczenia oraz pełny wykaz stanowisk tego gatunku podaje LISIEWSKA (1997).

Nowe stanowisko gwiazdosza czarnogłowego znajduje się w zachodniej części Pomorza, według regionalizacji fizyczno-geograficznej KONDRACKIEGO (2001) na Równinie Pyrzycko-Stargardzkiej, w rezerwacie kserotermicznym „Brodogóry”, położonym koło wsi Gędziec (kwadrat AC05 w siatce ATPOL), około 8 km na północ od Pyrzyc (Ryc. 1). Pod koniec czerwca 2001 r., zebrano tam dwa okazy *Geastrum melanocephalum* (*leg. B. Prajs et R. Kościów, det. M. Stasińska*) pod starą rozłożystą gruszą *Pirus* sp., rosnącą na zboczu o niewielkim nachyleniu i ekspozycji południowej, w środkowej części rezerwatu. W bezpośrednim sąsiedztwie miejsca występowania owocników znajdują się płyty zbiorowiska *Festuco-Silenetum* Libb. 1933, wykształcone na podłożu piaszczystym, w którym zawartość węgla wapnia wynosi 1,8%. Zebrane okazy pod względem